

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОСВІТА І ЗДОРОВ'Я ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ

ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ
ЧАСТИНА 1

НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

2021 р.

УДК 613-053.2:37]:005.745(072)

Матеріали третього міжнародного симпозіуму «Освіта і здоров'я підростаючого покоління»: Зб. наук. Праць в 2-х частинах / За ред. Страшка С.В. – Вип. 3. – Ч. 1. – К.: Алатон, 2021. – 249 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Андрущенко Віктор Петрович – ректор Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, академік НАПН України, член-кореспондент НАН України, доктор філософських наук, професор.

Вербицький Володимир Валентинович – директор Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді МОН України, доктор педагогічних наук, професор

Олефіренко Тарас Олексійович – декан факультету педагогіки та психології НПУ імені М.П. Драгоманова, кандидат педагогічних наук, професор.

Страшко Станіслав Васильович – завідувач кафедри медико-біологічних і валеологічних основ охорони життя та здоров'я НПУ імені М.П. Драгоманова, кандидат біологічних наук, професор.

ISBN 978-617-7834-07-5

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНІ ДОПОВІДІ

Formicki G., Greń A., Stawarz R., Binkowski Ł., Rut G. NOWOCZESNE KSZTAŁCENIE NA KIERUNKACH BIOLOGIA I ODNOWA BIOLOGICZNA W INSTYTUCIE BIOLOGII UNIWERSYTETU PEDAGOGICZNEGO W KRAKOWIE PO ZMIANACH W PROGRAMACH STUDIÓW.....	10
Вербицький В.В. ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ВИХОВАНЦІВ – СТРАТЕГІЧНА ЛІНІЯ НЕНЦ.....	11
Гончаренко М.С., Бойчук Ю.Д., Галій А.І., Коптелов О.О. СВІТОГЛЯДНІ АСПЕКТИ ПЕДАГОГІКИ ТА ФОРМУВАННЯ НАУКОВОГО СВІТОГЛЯДУ В ЦІЛІСНОМУ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ.....	12
Єресько О.В. МІСЦЕ ТА ЗНАЧЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СИСТЕМІ СУЧАСНОЇ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	14
Піддячий М.І. ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧА КОМПЕТЕНТНІСТЬ: ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС СТАРШОКЛАСНИКІВ.....	16

РОЗДІЛ І

ФІЛОСОФІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ОСВІТИ. КУЛЬТУРА
ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ ЯК СТРАТЕГІЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ТА
ЕКОЛОГОБЕЗПЕЧНОЇ ПОВЕДІНКИ

Андрєєва Т.Т., Дзюбенко О.В. СУТНІСТЬ І СТРУКТУРА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН.....	19
Баштовенко О.А. ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ-БІОЛОГІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ДИСЦИПЛІН.....	20
Бойко Г.Л., Козлова Т.Г. ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	22
Борисова О.О., Борисова Н.В. МУЗИКОТЕРАПІЯ ЯК СУЧАСНА ОЗДОРОВЧА ТЕХНОЛОГІЯ.....	24
Бурлака І.В., Лукачина А.В. САМООЦІНКА СТАНУ ЗДОРОВ'Я ТА МІСЦЕ ЗАНЯТЬ СПОРТОМ СЕРЕД ІНШИХ ВИДІВ ДОЗВІЛЛЯ У СТУДЕНТІВ ТЕНІСІСТІВ КПІ.....	25
Василик М.В., Челнокова М.С., Тітова І.С. ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ.....	27
Гіркiна Д.Д., Бабенко В.А. ВПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ЗВО УКРАЇНИ: ІСТОРІОГРАФІЯ ПИТАННЯ.....	28
Гораш М.А. ОРІЄНТАЦІЯ МОЛОДИХ СПЕЦІАЛІСТІВ З МЕТОЮ ВИХОВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ УЧНІВ.....	31
Дехтярьова О.О., Безлаковська С.В., Вакула В.Ю. ЗНАЧЕННЯ ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ У СТАНОВЛЕННІ СИЛЬНОЇ ОСОБИСТОСТІ.....	36
Дубiніна К.В. ПРОКРАСТИНАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СТАН ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	38
Зенiна І.В., Гаврилова Н.М. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ.....	40
Карасевич С.А., Карасевич М.П. ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ НАЙВИЩА ЦІННІСТЬ У СУСПІЛЬСТВІ.....	41
Кваша В.А., Челнокова М.С., Тітова І.С. КОРЕКЦІЯ ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ МЕТОДАМИ АРТ-ТЕРАПІЇ.....	43
Ковальова А.П., Мегалiнська Г.П., Даниленко Є.В., Загоруй К.М. ВПЛИВ МОРСЬКОЇ ТРАВИ ZOSTERA MARINA L. НА СТАН ЙОДОДЕФІЦИТУ ТА НА ПОКАЗНИКИ САН.....	46

сталого розвитку України щодо здорового способу життя, педагогічним колективом Національного еколого-натуралістичного центру на засадах компетентнісного, діяльнісного та особистісно-зорієнтованого методологічних підходів розроблені навчальні програми: «Біологія людини», «Юні валеологи», «Лікарські рослини», «Основи біології», «Основи генетики», зміст яких спрямований на формування у здобувачів освіти системи знань про здоров'я і цінності здорового способу життя, умінь і навичок збереження здоров'я засобами еколого-біологічної освіти. Велика увага приділяється питанням взаємозв'язку здоров'я із станом довкілля, дослідженню якості питної води, моніторингу стану повітря, визначенню вмісту пестицидів, радіонуклідів та інших шкідливих речовин у продуктах харчування. Назагал екологічна освіта в Центрі має прикладний характер: вихованці набувають компетентностей вирішувати найбільш актуальні екологічні проблеми, з якими стикаються в повсякденному житті, під час дослідницької діяльності, відповідально ставитися до свого здоров'я і навколишнього світу, розробляти проекти, спрямовані на взаємозв'язок людини-природи-здоров'я. На рівні реалізації навчальних програм допрофесійної підготовки розглядаються поняття про наявні джерела біологічної небезпеки, як природні, так і штучного походження.

У цілому педагогічна задача полягає в тому, щоб допомогти вихованцям виробити індивідуальний стиль здорового способу життя з урахуванням професійного самовизначення та підготовки до майбутнього сімейного життя.

Вагоме місце в діяльності Центру займає реабілітаційно-оздоровча діяльність дітей та молоді, на здоров'ї яких позначились

наслідки Чорнобильської катастрофи. Реалізуючи соціальні ініціативи, НЕНЦ спільно з міжнародними організаціями Green Cross (Зелений хрест) наразі проводить локальні (Київська, Житомирська, Чернігівська області і місто Славутич), організаційно-педагогічні та навчально-методичні заходи щодо: реабілітації дітей батьків, які народжені після 1986 року та проживають в даних областях, в оздоровчих закладах Івано-Франківської області; діти з особливими освітніми потребами проходять оздоровлення в Угорщині; з метою надання допомоги закладам загальної середньої та позашкільної освіти з розвитку підприємницької діяльності, запроваджуються соціальні проекти зі створення тепличних господарств з вирощування екологічно чистої овочевої продукції; надання домашнім господарствам практичної допомоги зі створення кролеферм; реалізується освітній проект «Шкільний сад» як освітній майданчик із сучасними безпечними агротехнологіями для здорового харчування та навчання підприємницькій діяльності учнівської молоді; створюються клуби матері та дитини для консультацій та реабілітаційної роботи батьків, потерпілих від Чорнобильської катастрофи та надання юридичної, психолого-педагогічної консультації.

Досвід НЕНЦ переконливо доводить, що робота закладу позашкільної освіти може вважатися повноцінною і ефективною тоді, коли в повній мірі і в єдиній системі реалізуються здоров'язберігаючі, здоров'я формувальні та реабілітаційно-оздоровчі технології. Отже, система позашкільної освіти є важливим фактором формування здорового способу життя дітей та молоді. Виявом такого розуміння і стає принцип «здоров'я через освіту».

СВІТОГЛЯДНІ АСПЕКТИ ПЕДАГОГІКИ ТА ФОРМУВАННЯ НАУКОВОГО СВІТОГЛЯДУ В ЦІЛІСНОМУ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ

Гончаренко Марія Степанівна

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, доктор біологічних наук,
професор

Бойчук Юрій Дмитрович

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, доктор педагогічних наук, кандидат біологічних наук, професор

Галій Алла Іванівна

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, кандидат біологічних наук, доцент, в. о. завідувача кафедри здоров'я людини, реабілітології та спеціальної психології

Коптелов Олександр Олегович

Автор монографії «Біорезонансна медицина», Розробник «КСД»

Нова модель освіти в Україні спрямовується на пріоритетний розвиток особистості та створення для цього відповідних умов. Сучасна школа повинна формувати як в учня, так і в учителя гуманістичний, цілісний, сформований на засадах знань системно синергетичний світогляд.

Світогляд як інтегральне духовне утворення спонукає особистість до практичної дії, до певного способу життя та думки. Світогляд, яким повинен володіти вчитель, це система принципів, поглядів, цінностей, ідеалів і переконань, що визначають ставлення особистості до дійсності та загальне розуміння світу.

Підґрунтям педагогічного розв'язання проблеми формування світогляду підростаючого покоління є творчий доробок, перш за все, В. Сухомлинського.

У центрі цілісної гуманістичної концепції В. Сухомлинського – любов до дитини, турбота про повноту її щастя. Цінними є думки великого педагога щодо виховання світогляду учнів: «Світогляд – це особистісне ставлення людини до істин, закономірностей, фактів, явищ, правил, узагальнень, ідей. Виховання наукового світогляду є проникненням педагога в духовний світ вихованця.

Думки великого педагога щодо педагогічного впливу на формування світогляду особистості розвивають у своїх роботах М. Гончаренко, А. Шевцов, Г. Шевченко, В. Кремень, І. Зазюн, О. Бугайов, О. Вознюк, Ю. Бойчук, В. Сухомлинський, К. Ушинський та інші.

Розвиток світогляду відбувається шляхом зміни форм практичного освоєння людиною світу. Світогляд – найвища форма самоусвідомлення людини, логічно впорядкована система світовідчуття, світосприйняття і світорозуміння.

Світогляд виконує низку важливих суспільних функцій:

1. Просвітницька функція полягає в тому, що науковий світогляд допомагає людині глибше зрозуміти світ природи і суспільства, формує просвітницьку свідомість, позбавляє від соціальних, політичних та інших забобонів. Він озброює методологією вихідних філософських принципів і методів пізнання дійсності, збагачує людину системою морально-ціннісних орієнтацій.

2. Виховна функція світогляду реалізується в результаті того, що засвоєні погляди і переконання вимагають від людини формування в собі певних морально-вольових якостей і естетичного ставлення до дійсності. Вірність переконанням, боротьба за їхнє впровадження в життя передбачає твердість характеру, ідейну стійкість, настирливість і непохитну волю. Ці моральні якості виховуються в єдності з почуттями гуманізму, відповідальності, почуттям обов'язку, естетичними ідеалами суспільного й особистого життя.

3. Розвиваюча функція полягає у тому, що внутрішня духовна робота щодо засвоєння змісту світогляду включає в активну діяльність мислення. В основі наукового світогляду лежать принципи діалектичного підходу до розгляду і засвоєння дійсності, що робить мислення гнучким, творчим, що вивчає явища у русі, у взаємозв'язку. Розвивається здатність до нових узагальнень, до творчого осмислення явищ природи і суспільства.

4. Організаційна функція світогляду проявляється в тому, що вона є вихідною позицією в практичній діяльності людини.

Існуюча зараз ситуація з погіршенням здоров'я населення вимагає серйозного реформування освіти. Освітнім елементом такого реформування є нормування нового

світогляду, який базується на новому розумінні світу, що формується на законах інформації і квантових енергій. Відповідно до формули Ейнштейна $E = mc^2$, матерія та енергія – це первинна енергія або вібрація, із якої складається будь-яка речовина. Стосовно цього цікаве висловлювання акад. Р. Ф. Авраменка, який пише: «Квантова теорія показала, що об'єкти реального світу, що є відкритими системами, мають властивості не-локальності – будь-який об'єкт від мікрочастинки до людини, планети тощо обіймають увесь Всесвіт. Видима і відчутна межа предметів лише обмежує область максимальної концентрації речовини...».

За основу світогляду повинен бути взятий принцип єдності та неподільності

людини і природи, що об'єднує фізичний і тонкий світ. Тонкі структури організму – це інформаційно-енергетична основа життя, його духовний вимір, тому що енергія духу оживляє грубу фізичну структуру матерії, яка є її матрицею.

Світогляд як цілісна особистісно-психологічна освіта виховується у студентів – майбутніх учителів у цілісному педагогічному процесі, впливаючи одночасно на розвиток їхньої свідомості, почуттів, волі і поведінки. Мета світоглядного виховання полягає у формуванні стійкого, надійного центрального ланцюга структури особистості, що визначає розуміння і ставлення до природи, суспільства і мислення в єдності свідомості, почуттів, волі, поведінки і здоров'я.

Список використаних джерел

1. Бойчук Ю. Д. Еколого-валеологічна культура майбутнього вчителя: теоретико-методичні аспекти: [монографія] / Ю. Д. Бойчук. – Суми: ВТД Університетська книга, 2008. – 357 с.
2. Бугаев А. Ф. Психофізика человека. Практическое руководство по самореализации. – М.: Ленанд. (б.б.), 2016. – 336 с.
3. Вознюк О. В. Синергетична парадигма креативної педагогіки // Педагогічна творчість, майстерність, професіоналізм у системі підготовки освітянських кадрів: здобутки, пошуки, перспективи: [монографія] / О. В. Вознюк. – Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова, 2015. – С. 3–22.
4. Гончаренко М. С. Научные основы современного мировоззрения. Валеологический аспект: учебно-методическое пособие / М. С. Гончаренко. – Х.: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2012. – 256 с.
5. Зязюн І. Духовна еліта у суспільстві: інтелігентність і громадянськість // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: НТУ «ХП». — Х., 2003. – 4.1., С. 32–42.
6. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. – К.: Грамота, 2005. – 448 с.
7. Шевцов А. Г. Синергетична парадигма комплексної реабілітації та колекційної педагогіки / А. Г. Шевцов // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 19. Корекційна педагогіка та психологія: зб. наук. праць. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. – №7.– С. 75–79.
8. Шевченко Г. П. Духовність та духовна культура особистості / Г. П. Шевченко // Формування духовної культури учнівської молоді засобами мистецтва: монографія. – Луганськ.: вид. СХУ імені В. Даля, 2006. – С.7–37.

МІСЦЕ ТА ЗНАЧЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СИСТЕМІ СУЧАСНОЇ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Єресько Олег Вікторович

Національний університет біоресурсів і природокористування України, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки

Значення емоцій у житті людини важко переоцінити. За результатами